

Perspektivering

Afhandlingen argumenterer for at der i den gængse fremstilling af velfærdshistorien gør sig tre former for blindhed gældende: *hjemblindhed*, *kønsblindhed* og *religionsblindhed*. Disse blindheder indebærer, at en række forhold og personer bliver overset, når det kommer til at vurdere hvem og hvad, der var medvirkende til at lægge de første spor ud for velfærdssamfundets institutionsopbygning. Disse underbelyste områder forsøger afhandlingen at sætte nyt lys på ved at godtgøre i hvor høj grad kvinder har bidraget aktivt til institutionsopbygningen og i hvor høj grad dette i f.eks. Aarhus by er foregået i et tæt samarbejde mellem kirker, foreninger og byråd.

Om Bodil Elisabeth Lodberg

Bodil Elisabeth Lodberg er cand. teol. og har siden 1989 arbejdet som højskolelærer først på Haslev udvidede Højskole og siden 1994 på Diakonhøjskolen i Aarhus. Diakonhøjskolen udbyder en professionsbachelor i Diakoni og socialpædagogik i et samarbejde med Professionshøjskolen VIA UC. Begge institutioner har understøttet ph.d.-projektet i et samarbejde med afdelingen for Teologi, Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet, hvor Bodil Lodberg har indgået i forskningsprogrammet på Teologi. Hendes forskningsmæssige fokus er på diakoni og de kristelige sociale bevægelers rolle i spændingsfeltet mellem kirke og samfund.

Tid og sted for forsvar

Tirsdag d. 3. april kl. 14.00

Nobelauditoriet, 1482-105, Jens Chr. Skovsvej 4, 8000 Aarhus C

Kontakt

Bodil Elisabeth Lodberg

Mail: bl@diakonhojskolen.dk

Tlf.: 21140360

Institut for Kultur og Samfund
Aarhus Universitet
Jens Chr. Skous Vej 3
8000 Aarhus C.

HUS OG HJEM - EN OVERSET ØKONOMI I PROTESTANTISMEN OG DET DANSKE VELFÆRDSSAMFUND

Ph.d. afhandling af Bodil Elisabeth Lodberg

AARHUS UNIVERSITET

HUS OG HJEM - EN OVERSET ØKO- NOMI I PROTESTANTIS- MEN OG DET DANSKE VELFÆRDSSAMFUND

Afhandlingen *Hus og hjem - en overset økonomi i protestantismen og det danske velfærdssamfund*, Institut for Kultur og Samfund, Afdeling for Teologi, Aarhus Universitet
Afhandlingen undersøger hvorvidt de mange hjem (børnehjem m.fl.), som oprettes i slutningen af det 19. og begyndelsen af det 20 århundrede har baggrund i den lutherske protestantismes trestandsopfattelse og oeconomia-forståelse og hvorvidt de danner afsæt for velfærdssamfundets institutionsopbygning.

Afhandlingens tese lyder:

Den protestantiske husstand transformeres til hjem, som i det 20. århundrede kommer til at udgøre en paradigmatisk praksisform for sociale indsatser i det danske velfærdssamfund.

Denne overordnede tese undersøges i fire kapitler med hver sit forskningsspørgsmål.

Luthers lille Katekismus som socialetisk inspirationskilde

I det første kapitel godtgøres, at Luthers lille katekismus rummer en skabelsesteologisk kaldsforståelse relateret til trestandsopfattelsen, og at denne indgår i Luthers overordnede eskatologiske kosmologi. De forskellige senere lutherske katekismer fastholder denne socialetiske

trestandstænkning og kaldsforståelse. I kraft af katekismernes store folkelige udbredelse videreføres disse opfattelser både i dansk lovgivning og hos de aktører, som afhandlingen undersøger i de følgende kapitler.

Oprettelsen af de første børnehjem

Kapitel 2 undersøger husstandstænkning og hjemdiskurs i relation til 1830ernes tidlige børneinstitutioner. De to forstandere Anders Stephansen og C.C. Møller på hhv. Holsteinsminde og Flakkebjerg på Sydsjælland dokumenterede deres institutioner og offentliggjorde synspunkter, som gøres til genstand for kapitlets analyse af den kristne husstand. Afhandlingen argumenterer for, at de første børnehjem afspejler en nyfortolkning af katekismernes kalds- og husstandstænkning.

Trestand og husstand under forvandling

Det tredje kapitel undersøger trestandsopfattelsens afvikling med afsæt i det 19. århundredes politiske forandringer, og de konsekvenser, som industrialisering og urbanisering fik for husstandens transformation. Afhandlingen argumenterer for, at trestandsopfattelsen og husstandens transformation afspejler sig i nye hjemdiskurser, som resulterer i oprettelsen af alternative husstande og hjem.

Hjem til Aarhus

Kapitel 4 sætter fokus på udviklingen i Aarhus by og undersøger, hvorvidt de materielle, sociale og kirkelige forandringer kan godtgøre husstandens transformation. En analyse af de hjem, hvis oprettelse er foranlediget af Stefansforeningens Aarhus Kreds, Diakonissen Marie Johannes og Kvindehjælpen i Aarhus, godtgør deres forbindelse til den lutherske tradition. Samtidig er hjemmene et svar på de aktuelle udfordringer, som samfundsforandringerne udgør og kommer til at udgøre mønstre for den videre institutionsudvikling.

Konklusion

Afhandlingen argumenterer således for, at den lutherske trestandsopfattelse og kaldsforståelse ligger bag husstandstænkningens uddifferentiering i forskellige former for hjem. Uddifferentiering i de mange former for hjem er udtryk for aktørers og foreningers mestringsstrategier over for det moderne samfunds udfordringer, men bliver samtidig en praksis som velfærdssamfundet indoptager i sine institutionsformer. Hjem og hjemlighed kommer til at rumme en paradoksalt, som hidrører fra denne dobbelte tradition, repræsenteret af en luthersk kaldsopfattelse og statslig retlighedsbaseret organisering af forsorg.